

Gminny program wspierania rodziny na lata 2021-2023

I. WPROWADZENIE

Rodzina jest podstawowym środowiskiem funkcjonowania i rozwoju dziecka, które winno zapewnić mu bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne. Oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na dziecko, przekazując mu system wartości, tradycje, kształtując jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest też najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Dlatego jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodziny. Dysfunkcjom tym często towarzyszy problem ubóstwa, długotrwałego bezrobocia, czy zagrożenie bezdomnością. Rodziny takie wymagają stałego wsparcia i monitorowania przez przedstawicieli różnych grup zawodowych: pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów, policji oraz opiekunów świetlic środowiskowych, itp.

Praca z rodziną winna być połączona z jej własną aktywnością. Organizując różnorodne formy pomocy na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Stąd podstawowym założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej nie oznacza rozwiązania problemu rodziny. Z uwagi na więzi emocjonalne dziecka z rodziną i środowiskiem konieczne jest motywowanie rodziców do zmiany oraz praca prowadząca do stworzenia prawidłowych warunków rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej i jego powrót do domu. Dlatego polityka państwa oraz wszelkie działania instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych powinny być nakierowane na pomoc udzielaną rodzinie i w rodzinie.

Działania władz państwowych i samorządowych w takich sytuacjach określa ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

II. DIAGNOZA SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ I SPOŁECZNEJ W GMINIE GIETRZWAŁD

Z danych Urzędu Gminy w Gietrzwałdzie wynika, że na dzień 30 czerwca 2020 r. Gmina Gietrzwałd liczyła 6.494 mieszkańców, wśród których nieznaczną większość stanowiły kobiety tj. 50,47 %. Dzieci i młodzież poniżej 18 roku życia stanowiły 20,57 % ogółu mieszkańców Gminy Gietrzwałd (tabela 1).

Tabela 1. Stan ludności Gminy Gietrzwałd na dzień 30 czerwca 2020 r.

Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
6494	3275	3219	1337	4129	1028

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Gietrzwałdzie

Pomimo otwarcia rynków pracy przez wiele państw członkowskich Unii Europejskiej i związanej z tym migracji zarobkowej ważną kwestią społeczną naszej gminy, jak również całego powiatu olsztyńskiego nadal pozostaje bezrobocie. Na dzień 30 czerwca 2020 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Olsztynie zarejestrowane były 175 osoby, w tym 96 to kobiety. Prawo do zasiłku z tego tytułu posiadało 46 osób, w tym 27 to kobiety.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gietrzwałdzie wynika, że w okresie od stycznia do czerwca 2020 r. udzielono wsparcia:

- 104 rodzinom (rzeczywista liczba rodzin) – na podstawie ustawy o pomocy społecznej,
- 304 rodzinom – na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych,
- 23 rodzinom – na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- 755 rodzinom – na podstawie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Tabela 2. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w pierwszym półroczu 2020 r.

Powód przyznania pomocy	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Stosunek kol. 2 do ogólnej liczby osób korzystających (w %)
1.	2.	3.	4.
Ubóstwo	92	199	72,44
Bezdomność	5	5	3,94
Potrzeba ochrony macierzyństwa	8	40	6,30
Bezrobocie	44	124	34,64
Niepełnosprawność	96	224	75,59
Długotrwała lub ciężka choroba	41	59	32,28
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w tym:	60	152	47,24
Rodziny niepełne	12	41	9,45
Rodziny wielodzietne	18	95	14,17
Alkoholizm	10	13	7,87
Przemoc w rodzinie	3	13	2,36
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	1	0,79
Narkomania	2	2	1,57

Źródło: dane GOPS w Gietrzwałdzie.

Powyższa tabela pokazuje przyczyny i nasilenie trudnych sytuacji życiowych rodzin, korzystających ze wsparcia pomocy społecznej. Jak wynika z powyższych danych największym problemem rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej jest niepełnosprawność, ubóstwo oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

III. UWARUNKOWANIA PRAWNE PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ W RAMACH PROGRAMU WSPIERANIA RODZIN.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej jest najważniejszym aktem prawnym regulującym wszystkie aspekty życia członków naszego społeczeństwa. Jest to akt prawny najwyższej wagi, któremu powinny być podporządkowane ustawy i rozporządzenia dotyczące różnych sfer życia społecznego. Realizując „Gminny program wspierania rodziny w Gminie Gietrzwałd na lata 2021-2023” należy brać pod uwagę między innymi:

- Ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 9 czerwca 2011 r. (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 821),
- Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1876),
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 218 ze zm.),
- Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1359),
- Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 969),
- Ustawę z 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 326 ze zm.).

IV. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Współpraca instytucji działających na rzecz rodziny. • Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny. • Funkcjonowanie na terenie powiatu Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia w Olsztynie i Ośrodka Interwencji Kryzysowej Caritas w Olsztynie. • Rozeznanie środowiska lokalnego m.in. przez pracowników służb pomocy społecznej, pedagogów szkolnych. • Baza instytucji wspierających rodzinę (w szczególności: policja, sąd, GOPS, PCPR, organizacje pozarządowe). • Profesjonalna praca służb pomocy społecznej. • Oferty sportowe i baza lokalowa (szkolne sale sportowe, boiska ORLIK). • Funkcjonowanie placówek służby zdrowia na terenie gminy. • Oferta zajęć pozalekcyjnych oferowanych przez szkoły. • Funkcjonowanie placówek oświatowych na terenie gminy. • Funkcjonowanie domów kultury na terenie gminy. • Realizacja programów osłonowych i profilaktycznych. • Funkcjonowanie punktu konsultacyjnego z terapeutą uzależnień. • Funkcjonowanie Maryjnego Centrum Pomocy Rodzinie. • Zatrudnianie Asystenta Rodziny.	• Bezrobocie i bierność zawodowa. • Ubóstwo. • Wysokie koszty utrzymania rodzin • Ograniczona liczba miejsc w przedszkolu. • Ograniczanie środków finansowych z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę. • System prawny (zbyt niskie kryterium dochodowe do otrzymania świadczeń socjalnych i świadczeń rodzinnych). • Wzrost liczby zadań zleczanych samorządom gminnym. • Brak wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych. • Bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie. • Utrudniony dostęp do specjalistycznej służby zdrowia. • Niska świadomość rodziców dotycząca kwestii edukacyjnych i wychowawczych. • Bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. • Brak współdziałania rodziców w zakresie edukacji dzieci. • Brak ośrodków wsparcia rodzin na terenie gminy. • Utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (m.in. prawnik, psycholog itp.).
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Polityka państwa przyjazna rodzinom. • Rozwijający się rynek pracy w gminie i okolicy. • Zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych.	• Zanik więzi, tradycji rodzinnych, „pęd życia”. • Wzrost kosztów utrzymania rodzin. • Rozszerzenie zjawisk patologicznych (przemoc, narkomania, alkoholizm, uzależnienia).

• Współpraca rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu własnych problemów życiowych. • Pozyskiwanie środków zewnętrznych na aktywizację zawodową i społeczną osób w rodzinach zagrożonych wykluczeniem społecznym. • Ustanawianie rodzin wspierających. • Podnoszenie kwalifikacji przez asystenta rodziny. • Rozwój wolontariatu. • Możliwość tworzenia Klubów Dziecięcych. • Edukacja rodziców. • Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę. • Funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego. • Większa aktywność organizacji pozarządowych. • Zwiększenie i różnicowanie bezpłatnych ofert kulturalnych. • Realizowanie programów profilaktycznych promujących zdrowy styl życia. • Możliwość sprawowania opieki przez dziennego opiekuna lub nianię.	• Zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców. • Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz roszczeniowe podejście do pomocy społecznej. • Demotywacyjny charakter przyznawania świadczeń społecznych. • Ograniczenie środków finansowych przeznaczonych na edukację, wychowanie i pomoc społeczną. • Wymogi zachowywania standardów w sprawie zakładania żłobków, Klubów Dziecięcych. • Ograniczone środki finansowe na zatrudnianie asystentów rodziny. • Ograniczone środki finansowe na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. • Niska świadomość problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne.
---	--

V. CELE GŁÓWNE I SZCZEGÓŁOWE

Cel główny programu:

Tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny i jej prawidłowego funkcjonowania.

Cele szczegółowe:

- Wzrost społecznej świadomości roli rodziny jako podstawowego środowiska funkcjonowania człowieka.
- Wspieranie rodziny w wychowywaniu dziecka oraz w pełnieniu funkcji opiekuńczej i wychowawczej.
- Integrowanie i doskonalenie lokalnego systemu wsparcia rodziny, w tym kompetencji kadr działających na rzecz dziecka i rodziny.

VI. DZIAŁANIA PROGRAMU

Lp.	DZIAŁANIA	OKRES REALIZACJI	REALIZATOR	WSKAŹNIKI	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
Cel szczegółowy 1: Wzrost społecznej świadomości roli rodziny jako podstawowego środowiska funkcjonowania człowieka.					
1.1	Inicjowanie opracowywania gminnych programów wspierania rodziny i realizacji polityki prorodzinnej.	2021-2023	Gmina, GOPS, CKB, placówki oświatowe, NGO, sołectwa	Liczba programów	Środki własne realizatorów, działania, dotacje, środki zewnętrzne
1.2	Wspieranie rozwoju inicjatyw prorodzinnych	2021-2023	Gmina, GOPS, CKB, placówki	Liczba inicjatyw	Środki własne realizatorów,

	w zakresie pomocy w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny.		oświatowe, NGO, sołectwa		działania, dotacje, środki zewnętrzne
1.3	Promowanie i organizowanie konkursów dotyczących rodziny.	2021-2023	Gmina, GOPS, CKB, placówki oświatowe, NGO, sołectwa	Liczba konkursów	Środki własne realizatorów, działania, dotacje, środki zewnętrzne
Cel szczegółowy 2: Wspieranie rodziny w wychowywaniu dziecka oraz w pełnieniu funkcji opiekuńczej i wychowawczej.					
2.1	Pomoc rodzinom wspierającym (w razie stwierdzonych potrzeb).	2021-2023	Gmina, GOPS	Liczba rodzin objęta pomocą	Środki własne realizatorów, działania, dotacje, środki zewnętrzne
2.2	Wspieranie rodzin i dzieci przez asystenta rodziny lub pracowników socjalnych.	2021-2023	Gmina, GOPS	Liczba wspieranych rodzin	Środki własne realizatorów, działania, dotacje, środki zewnętrzne
2.3	Propagowanie idei tworzenia klubów dziecięcych m.in. przez osoby fizyczne.	2021-2023	Gmina, GOPS, Lokalne media, Organizacje pozarządowe, CKB	Liczba przeprowadzonych akcji	Środki własne realizatorów, działania
2.4	Wspieranie świetlic działających na rzecz dzieci i młodzieży.	2021-2023	Gmina, GOPS, placówki oświatowe, CKB, GRS	Liczba świetlic objęta wsparciem	Środki własne realizatorów, działania, środki zewnętrzne
2.5	Realizowanie programów profilaktycznych z zakresu dysfunkcji rodzin.	2021-2023	Gmina, GOPS, PCPR, placówki oświatowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Policja	Liczba zrealizowanych programów	Środki własne realizatorów, działania, środki zewnętrzne
2.6	Organizowanie szkoleń, prelekcji, porad, warsztatów dla rodziców.	2021-2023	Gmina, GOPS, placówki oświatowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Liczba zrealizowanych szkoleń, warsztatów, porad	Środki własne realizatorów, działania, środki zewnętrzne
2.7	Konsultacje i indywidualne poradnictwo zawodowe psychologiczne, pedagogiczne, prawne itp.	2021-2023	Gmina, GOPS Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, PCPR, placówki oświatowe, Powiatowy Urząd Pracy, NGO	Liczba porad, konsultacji	Środki własne realizatorów, działania, środki zewnętrzne
2.8	Prowadzenie monitoringu rodzin, w których istnieje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.	2021-2023	GOPS, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Policja, placówki oświatowe, PCPR, służba zdrowia	Liczba monitorowanych rodzin	Środki własne realizatorów, działania
2.9	Organizowanie grup wsparcia (w razie potrzeb).	2021-2023	Gmina, GOPS, NGO	Liczba zorganizowanych grup wsparcia	Środki własne realizatorów, działania, środki zewnętrzne

2.10	Tworzenie/ rozwój dziennych ośrodków wsparcia (w razie potrzeb).	2021-2023	Gmina, GOPS, NGO	Liczba dziennych ośrodków wsparcia	Środki własne realizatorów, działania, środki zewnętrzne
2.11	Finansowanie funkcjonowania rodzin wspierających (w razie potrzeby).	2021-2023	Gmina, GOPS	Liczba rodzin wspierających	Środki własne realizatorów, działania, dotacje
2.12	Finansowanie kosztów szkoleń rodzin wspierających i asystenta.	2021-2023	Gmina, GOPS	Liczba szkoleń	Środki własne realizatorów, działania, środki zewnętrzne
2.13	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo- wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo- terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.	2021-2023	Gmina, GOPS	Liczba umieszczonych dzieci	Środki własne realizatorów, działania, dotacje
Cel szczegółowy 3: Integrowanie i doskonalenie lokalnego systemu wsparcia rodziny, w tym kompetencji kadr działających na rzecz dziecka i rodziny.					
3.1	Organizowanie konferencji dot. problematyki rodzinnej.	2021-2023	Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna, placówki oświatowe, GOPS, Gmina	Ilość konferencji	Środki własne realizatorów, działania, środki zewnętrzne
3.2	Rozwój wolontariatu.	2021-2023	placówki oświatowe, GOPS, Gmina, CKB	Liczba wolontariuszy	Środki własne realizatorów, działania, środki zewnętrzne
3.3	Promowanie rodzinnej integracji.	2021-2023	placówki oświatowe, GOPS, Gmina, NGO, GRS, CKB, lokalne media	Ilość imprez, spotkań integracyjnych	Środki własne realizatorów, działania, środki zewnętrzne
3.4	Kursy, szkolenia, warsztaty dla pracowników, instytucji wspierających rodzinę.	2021-2023	Gmina, GOPS, PCPR, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, placówki oświatowe, Policja	Liczba szkoleń, kursów, warsztatów, Liczba uczestników	Środki własne realizatorów, działania, środki zewnętrzne

VII. MONITORING I EWALUACJA

Prowadzenie ewaluacji i monitoringu realizacji programu służy sprawdzeniu czy zostały zrealizowane planowane działania oraz jaki jest wynik zrealizowanych przedsięwzięć. Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji czy osiągnięto zakładane rezultaty, czy pozwoliły

i w jakim stopniu na realizację celów Programu. Monitoring Programu będzie odbywać się na bieżąco przez cały czas. Raport z ewaluacji programu będzie sporządzany co roku.

Przewodniczący
Rady Gminy Gietrzwałd

/-/ Janusz Tkaczyk

